

OPIOIDIEN AIHEUTTAMA UMMETUS KAULA- JA LANNERANKALEIKKAUSPOTILAILLA – OKSIKODONIN JA OKSIKODONI-NALOKSONI-YHDISTELMÄVALMISTEEN VERTAILU

Moona Kuronen^{1,2}, Merja Kokki^{1,2}, Toivo Naaranlahti³, Timo Nyyssönen⁴, Sakari Savolainen⁵, Hannu Kokki^{1,2}

¹Anestesia ja leikkaustoiminta, KYS; ²Kliinisen lääketieteen yksikkö, ISY; ³Sairaala-apteekki, KYS; ⁴Traumatologian yksikkö ja selkäkeskus, KYS; ⁵Neurokirurgia, KYS

► **Tutkimuksen tarkoitus.** Selkärankaleikkauspotilaat tarvitsevat opioideja leikkauksen jälkeisen kivun hoitoon. Opioidien kiusallinen haitta on ummetus. Vertasimme pitkävaikutteisten oksikodoni- ja oksikodoni-naloksoni -depottablettien vaikutusta ummetuksen ilmenemiseen selkärankaleikkauspotilailla.

Aineisto ja menetelmät.

Tutkimukseen osallistui 180 kaula- ja lannerankaleikkaukseen tulevaa potilasta, joiden ikä oli 25-75 vuotta, ja joista naisia oli 81. Tutkimukseen otettiin 91 potilasta, joilla oli opioidi käytössä, on-opioidi-ryhmä ja 89 jotka eivät olleet käyttäneen opioidia ennen leikkausta, opioidi-naivi-ryhmä. Molemmat ryhmät satunnaistettiin erikseen saamaan joko oksikodonia 10 mg tai oksikodoni-naloksonia 10/5 mg aamuin illoin seitsemän päivän ajan, siten, että ensimmäinen annos annettiin leikkauspäivän aamuna. Ummetusta arvioitiin Bowel Function Index'in avulla.¹ Ensisijainen tulosmuuttuja oli ummetuksen vallitsevuus seitsemän päivää leikkauksen jälkeen.

Tulokset. Ennen leikkausta ummetus oli opioidien käyttäjillä yhtä yleistä kuin aiemmin on kuvattu² mutta opioidi-naiveilla se oli viisi kertaa yleisempää kuin normaaliväestössä³. Ummetuksen vallitsevuus oli korkea: 7 päivää leikkauksen jälkeen; ummetusta ilmoitti yli puolet opioidi-naiveista ja kaksi kolmesta

on-opioidi -ryhmissä. Kolmen viikon kuluttua, kaksi viikkoa tutkimuslääkkeen lopettamisen jälkeen, ummetusta oli vähemmän kuin lähtötilanteessa molemmissa ryhmissä. Ummetus vaati hoitoa harvemmin oksikodoni-naloksoni-yhdistelmää käyttäneillä, on-opioidi-ryhmässä (21/46 vs. 28/44, P=0.11), ja varsinkin opioidi-naivi-ryhmässä (15/43 vs. 25/44, P=0.04). Oksikodoni ja oksikodoni-naloksoni -yhdistelmävalmiste lievittivät kipua samankaltaisesti molemmissa ryhmissä. Molemmat lääkkeet olivat hyvin siedettyjä.

Johtopäätökset. Suolen toiminta pitää arvioida selkärankaleikkaukseen tulevilta potilailta, koska puolet opioidia käyttävistä ja lähes kolmannes opioidi-naiveista kärsii ummetuksesta jo ennen leikkausta. Ummetuksen ehkäisyyn ja hoitoon pitää tehdä hoitosuunnitelma, sillä ummetuksen ilmeneminen lisääntyy merkittävästi ensimmäisinä päivinä leikkauksen jälkeen. Oksikodoni-naloksoni -yhdistelmävalmiste voi olla käyttökelpoinen vaihtoehto, sillä sen käyttöön näytti liittyvän vähemmän hoitotoimenpiteitä vaativaa ummetusta ja pieni naloksonilisä ei heikentänyt oksikodonin kivunlievitystehoa. ■

Viitteet

1. J Med Econ 2009; 12: 371-83.
2. Pain 2004; 112: 372-80.
3. National Institute for Health and Welfare (THL), Report15/2011